

DIE PROFESIE VAN NAHUM, OPNUUT VERTAAL

1- 1 Die godspraak oor Ninevê. Die boek van die gesig van Nahum, die Êlkosiet.

'N WREKER IS DIE HERE! H. 1: 2-10.

- 2 'n Jaloerse God en 'n wreker is die HERE.
'n wreker is die HERE en vol gramskap:
'n wreker is die HERE vir sy teëstanders
en Hy behou (die toorn) teen sy vyande.
- 3 Die HERE is lankmoedig, maar groot van krag,
en geensins laat die HERE ongestraf bly nie.
In warrelwind en storm is sy weg,
en die wolke is die stof van sy voete.
- 4 Hy dreig die see en maak dit droog
en al die riviere laat Hy opdroog:
Basan en Karmel 'kwyn weg'
en die groenigheid van Libanon verwelk.
- 5 Die berge bewe voor Hom
en die heuwels smelt weg;
en die aarde rys op voor sy aangesig,
ja, die wêreld en al sy bewoners.
- 6 Voor sy grimmigheid wie sal kan standhou?
en wie is bestand teen die gloed van sy toorn?
Sy gramskap word uitgegiet soos 'n vuur,
en die rotse word stukkend geruk deur Hom.
- 7 Goed is die HĒRE,
'n toevlug in die dag van benoudheid,
en Hy ken die wat by Hom skuil.
- 8 Maar met 'n oorstromende vloed
maak Hy 'n end aan die pĕk van (die stad)
en sy vyande vervoġg Hy in die duisternis in.
- 9 Wat wil julle beraam teen die HERE?
'n End maak Hy daaraan;
die benoudheid sal nie tweemaal opkom nie.
- 10 Want al is hulle saamgevleg soos dorings,
en soos hulle drank so deur-en-deur nat —
hulle word soos droë stoppels volkome verteer.

BEDREIGINGS EN BELOFTES, H. 1:11-2:2.

- 11 Van jou (o stad) het een uitgegaan
wat kwaad teen die HERE beraam het,
wat snode planne gemaak het.
- 12 So sê die HERE:
Al is hulle in volle krag en só groot in getal,
tog sal hulle net só afgemaai word en 'vergaan'.—
- Ek het jou verneder, Ek sal jou nie meer verneder nie;
13 maar nou sal Ek sy juk van jou af verbreek,
en jou stroppe stukkend ruk.—
14. Maar die HERE verorden oor jôu:
Van jou naam sal daar nie meer gesaai word nie;
uit die huis van jou god sal Ek uitroei
die gesnede en gegote beelde;
Ek berei jou graf
want jy is te lig bevind.—
- 15 Kyk, op die berge die voete van hom wat goeie boodskap bring,
wat vrede laat hoor:
Vier jou feesdae, o Juda,
betaal jou geloftes!
Want nooit weer sal
die snoodaard deur jou deurtrek nie;
hy is heeltemal uitgeroei!—
- 2- 1 'n Verstrooier trek jou op:
bewaak die vesting,
kyk uit langs die weg, versterk die lende,
span jou krag tot die uiterste in!—
- 2 Want die HERE gaan die heerlikheid van Jakob herstel
netsoos die heerlikheid van Israel;
want verwoesters het hulle verwoes
en hulle wingerdlote verniel.—

DIE VAL VAN NINEVÉ AANGEKONDIG, H. 2:3-13.

Die bestormer, vs. 3-5.

- 3 Die skild van sy helde is rooi gevef,
die dapper manne in skarlaken gekleed,

- met die glans van staal (skitter) die strydwaens
 op die dag as hy klaar maak,
 en die spiese word geswaai.
- 4 Langs die paaie raas die waens,
 hulle jaag rond oor die vlaktes;
 hulle voorkomste is soos fakkels,
 soos bliksemstrale skiet hulle heen en weer.
- 5 Hy 'ontbied' sy magtiges,
 hulle struikel in hulle vaart,
 hulle hardloop na die muur,
 en die stormdak word opgerig.

Die vlug. vs. 6-8.

- 6 Die rivierpoorte word oopgemaak
 en die paleis smelt weg.
- 7 En dit is beslis: sy word ontbloot, weggevoer,
 en haar slavinne klae
 met 'n stem soos van duive
 en slaan op hulle bors.
- 8 En Ninevé soos 'n watervywer
 wie se 'waters' wegvloei.
 Staan tog, staan!
 Maar niemand keer om nie.

Plundering en verwoesting. vs. 9 en 10.

- 9 Roof silwer, roof goud!
 En daar is geen einde aan die voorraad,
 'n rykdom van allerlei kosbare dinge!
- 10 Woeshed, woesteny, verwoesting!
 En die hart versmelt en knieë wankel,
 en kramp in al die lende
 en almal se aangesigte word bleek.

Die leeunes word uitgeroei. vs. 11-13.

- 11 Waar is nou die lêplek van die leeus,
 wat die 'hol' was van die jong leeus,
 waar die leeu gegaan het, die leeuwyfie,
 die klein leeutjie sonder dat iemand skrik maak?
- 12 Die leeu wat vir sy kleintjies geroof het,
 en vir sy wyfies gewurg het.

wat sy gate met roof gevul het
en sy lêplekke met buit?

- 13 Kyk, Ek het dit teen jou,
spreek die HERE van die leërskaer,
en Ek laat 'jou skuilplek' in rook opgaan;
en jou jong leeus sal die swaard verslind,
en Ek sal jou roof van die aarde verdelg
en die stem van jou gesante sal nie meer gehoor word nie.

DIE ONDERGANG VAN NINEVÉ, H. 3.

Die moordstad bestorm, vs. 1-3.

- 3- 1 Wee die bloedstad
wat enkel bedrog is,
vol van prooi,
rowery kry geen end nie!
2 Hoor, die sweep!
En hoor die gedreun van wiele!
En perde wat jaag,
en waens wat stamp!
3 Ruiters op 'n galop
en geglinster van swaarde
en geblits van spiese!
En 'n menigte gewondes
en hope dooies,
en geen end aan die lyke nie—
'n mens struikel oor hulle lyke!

Die mooi hoer onteer, vs. 4-7.

- 4 Weens die veelheid van hoererye van die hoer
mooi van bevalligheid, 'n meesteres in towerpraktyke,
wat nasies met haar hoererye verkoop het
en geslagte met haar towerkunste.
5 Kyk, Ek het dit teen jou, spreek die HERE van die leërskaer,
en Ek sal jou slippe optel oor jou aangesig
en die nasies jou naaktheid laat sien
en koninkryke jou skande.
6 En Ek sal vuilgoed op jou gooi en jou aan minagting prysgee,
en jou tot 'n skouspel maak.

- 7 En elkeen wat jou sien sal wegvlug
van jou af en sê:
Verwoes is Ninevé!
Wie sal met haar medelye hê?
Vanwaar sal ek troosters
gaan soek vir jou?

Die lot van Thebe sal Ninevé tref, vs. 8-10.

- 8 Is jy beter as No-Amon
Wat gelê het aan die Nylstrome,
met waters rondom hom,
wie se voorskans die groot water was,
'waters' sy muur?
- 9 Kus was sy krag en Egipte
en dit sonder getal,
Put en Libiërs
was tot 'sy' hulp.
- 10 Tog moes hy in ballingskap,
in gevangenskap gaan,
tog is sy kinders verpletter
by al die straathoeke,
en oor sy edeles
is die lot gewerp,
en al sy groot manne
is met kettings geboei!
- 11 Ook jy sal dronk word,
beneweld wees,
ook jy sal 'n toevlug
soek teen die vyand.
- 12 Al jou vestings is soos vyebome
met voorvye:
as 'n mens skud dan val hulle
op die mond van die eter.
- 13 Kyk, jou volk binne-in jou
is soos vroue,
vir jou vyande is wyd oopgemaak
die poorte van jou land;
die vuur het jou grendels verteer.

Teenstand en groot getalle tevergeefs! vs. 13-17.

- 14 Skep vir jou water vir die beleëring,
versterk jou vestings;

- gaan in die modder,
 en trap klei,
 gryp die steenvorm!
- 15 Daar sal die vuur jou verteer,
 die swaard jou uitroei—
 dit sal jou verteer soos voetgangers;
 al vermenigvuldig jy soos voetgangers,
 al vermenigvuldig jy soos treksprinkane,
- 16 al maak jy jou koopmans meer talryk
 as die sterre van die hemel —
 die voetgangers vervel en vlieg weg!
- 17 Jou opsigters is soos treksprinkane,
 en jou amptenare soos sprinkaanswerms,
 wat in die mure skuil
 op 'n koue dag —
 die son gaan op en hulle vlieg weg,
 en die plek waar hulle beland bly onbekend.

Dodesang oor Assirië, vs. 18 en 19.

- 18 Jou herders sluimer, o koning van Assirië,
 jou edeles lê neer,
 jou volk is verstrooi op die berge,
 en niemand versamel hulle nie.
- 19 Daar is geen herstel vir jou instorting nie,
 ongeneeslik is jou verwonding;
 almal wat die tyding omtrent jou verneem,
 klap hulle hande saam oor jou,
 want oor wie het jou boosheid
 nie voortdurend getrek nie?

As 'n moontlik welkome, in alle geval meer leesbare variasie in die reeks Teksverbeteringe van die Afrikaanse Bybel (sien Herv. Teol. Studies IIde jaarg. bl. 27 en 179 vv.) bied ons hierby 'n nuwe bewerking in Afrikaans van die profesie van Nahum. Dit sluit soveel as maar moontlik is aan by die gebruiklike Afrikaanse Bybelvertaling (in die volgende met die afkorting AB aangedui) waarvan ons die verdienste graag erken. Tog is daar van die 47 verse van hierdie kort Bybelboek slegs 11 waarin ons nie graag kleiner of groter veranderings in die vertaling sou wil aanbeveel nie.

Die boek van Nahum verdien so'n noukeurige revisie alleen reeds as deel van die Heilige Skrif en van wat miskien wel sy kern genoem kan word: die Profesie. Maar ook om sy besondere inhoud en vorm. Dit sou verleidelik wees om hierop uitvoeriger in te gaan. Maar

die bedoeling van hierdie artikel is nie om 'n bespreking van die waarde, die godsdienstige en letterkundige, van hierdie klein dog kosbare geskrif te gee nie. Wat sy poëtiese waarde betref haal ek slegs aan die woorde van ROBERT LOWTH (1710-1787, professor in die digkuns te Oxford, later biskop van Londen) wat in die XXIste lesing van sy grondlêende geskrif oor die Hebreuse digkuns *De sacra poesi Hebraeorum* by die behandeling van die besondere kenmerke van die afsonderlike profetiese geskrifte na van die profeet Miga opgemerk te hê: „in baie opsigte verhewe en vurig en seer poëties” voortgaan: „Maar van al die Klein Profete skyn niemand te ewenaar die verhewenheid, gloed en stoutmoedige gees van Nahum nie. Voeg hierby dat sy profesie 'n suiwere en egte digwerk is; die aanvang is pragtig en eenvoudig majestueus; die uitgebreide beskrywing van die toerusting tot die verwoesting van Ninevé en van die verwoesting self word in die gloeiendste kleure tot uitdrukking gebring en besit 'n bewonderingswaardige lewendigheid van beskrywing en nadruklikheid”.¹⁾

En wat sy inhoud betref, teenoor die kleinering en misverstand van die profeet soos 'n tyd lank in kommentare gebruiklik (vgl. bv. wat J. M. POWIS SMITH in sy origens uitnemende verklaring in *The International Critical Commentary*, Edinburg, 1928, 2nd impr. meen te mag sê: „In Nahum vind 'n verteenwoordiger van die ou, enghartige en oppervlakkige profetisme sy plek in die kanon van die Skrif” aangesien hy Nahum beskou as een van die heils- en volksprofete waarteen die egte profete soos Jeremia so'n felle stryd gevoer het) stel ons liever 'n getuienis soos van F. HORST in die *Handbuch zum Alten Testament* van O. Eissefeldt e.a. (Tübingen 1938, I, 14, bl. 155): Nahum se blik is met uiterste gespannenheid op God en sy handelegerig, soseer dat buite hierdie geweldige historiese gebeure niks in sy gesigsveld kom nie; dit gaan in hierdie profesie in die diepste kern om die stryd en segepraal van God; dis geen haatgesang teen 'n nasionale vyand nie, maar 'n dreigwoord teen die oormoedige, God trotserende wêreldmag. Een sekerheid deurtrek, ja deurtril die siel van die profeet: dat die Here die tiranneburg sal verpletter en dat hierdie gebeurtenis onmiddellik voor die deur staan.

Nahum se prediking van die Goddelike geregtigheid wat op beslissende momente in die wêreldgeskiedenis as straffende vergelding so onmiskenbaar en onontkombaar tot uiting kom, het sy aktualiteit

¹⁾ Verum ex omnibus minoribus prophetis nemo videtur aequare sublimitatem, ardorem, et audaces spiritus Nahumi. Adde quod eius vaticinium integrum ac justum est poema; exordium magnificum est et plane augustum: apparatus ad excidium Ninivae, ejusque excidii descriptio et amplificatio, ardentissimis coloribus exprimitur, et admirabilem habet evidentiam et pondus (Lowth, l.c., ed. sec., Goettingae 1770, p. 434; ed. Oxford, p. 281 s.).

in die loop van die eeue en tot in ons eie tyd toe nie verloor nie. En die pragtig-bewoë vorm waarin hy die oortuiging wat hom van Godswē in die siel gegrif is, tot uitdrukking bring, verdien die uiterste sorg by die weergawe van sy vurig-besielde woorde is ons eie taal.

Die AB volg gewoonlik die Textus Receptus, d.i. die sedert die begin van die 16de eeu in gedrukte Bybels voorkomende teks (sien hieroor ons artikel in H.T.S. II, 2, April 1945, „Die organiese eenheid van objektiewe Bybelondersoek”, bl. 49 vv., besonder bl. 53 vv.). Dis merkwaardig om op te merk dat in die kort geskrif van Nahum die AB tog in 5 gevalle daarvan afwyk. In 1:4cd het die T(extus) R(eceptus) tweemaal dieselfde werkwoord vir „verwelk”; die AB gebruik twee verskillende, nl. „kwyn weg” en „verwelk”. So maak reeds die Septuaginta, en dit is waarskynlik dat in die Hebreeus i.p.v. die eerste maal *'umlal* gelees moet word *dalal* of 'n ander werkwoord vir verwelk wat met 'n d begin. Moontlik het ons hier egter in AB met 'n verfraaiing in die vertaling te doen, wat minder wenslik is (sien ons artikel „Beginsels van Bybelvertaling”, H.T.S. II, 3, bl. 115 vv., veral bl. 128, vertaalreël 3).

'n Tweede afwyking van die TR gee die AB in 1:12cd waar *wē'aberū* gelees word i.p.v. *wē'abar wē-*, of in vertaling „en hulle vergaan” i.p.v. „en hy vergaan en”. Die derde afwyking vind ons in 2:1 waar die AB i.p.v. „verstrooier” (Hebr. *mēphiç*) lees „verwoester” (Hebr. *mappiç*). Was die eerste twee afwykings van die TR heeltemal geregverdig, die laasgenoemde is minder verdedigbaar en seker is dit heeltemal verkeerd om in vs. 15 die Hebreeuse woord *belija'al* dan ook weer met „verwoester” te vertaal.

Die vierde teksemendiasie wat die AB aanbring staan in 2:13 waar „jou strydwaens” gelees word i.p.v. „haar (of sy) strydwaens”. Die vyfde kom voor in 3:8 waar die Hebr. teks „van see is haar muur” verander is in „waters in haar muur”. Die twee laasgenoemde teksveranderinge is ongetwyfeld geregverdig. Maar dan kan ons nie meer sê dat die Afrikaanse Bybelvertaling die Textus Receptus volg nie. Dis merkwaardig dat die ou Statevertaling in al hierdie vyf gevalle wel die TR gevolg het, al is die sin daardeur dan ook minder begryplik.

Die belangrike vertaalreël dat 'n vertaling 'n ongewone volgorde van woorde in die origineel deur 'n ongewone volgorde in die vertaling moet weergee en so die beklemtoning wat hierdie woorde daardeur kry inaggeneem moet word (sien aangehaalde artikel, bl. 128, vertaalreël 5) is slegs in 'n aantal gevalle deur die AB in praktyk gebring. So vertaal die AB in 1:2 tereg nie „Die HERE is 'n jaloerse God en 'n wreker ens.” nie maar: „'n Jaloerse God en 'n wreker is die HERE”. Ook in 1:3b, en 6d word 'n minder gewone volgorde

behou en veral verdienstelik is die nakom van die vertaalreël in 2:4, waar die stylvorm van die chiasme of kruisgewyse plaatsing van woorde mooi inaggeneem is. Maar waarom dan nie konsekwent hierdie reël gevolg nie? Dis veral in hierdie opsig dat ons hierbo gegewe vertaling probeer om die skoonheid en krag van die oorspronklike noukeuriger weer te gee.²⁾

Dan is daar ook verskillende gevalle waarin gesondig is teen die reël wat veral by 'n Bybelvertaling nakoming verdien, dat waar 'n woord of woorde van 'n selfde stam in die origineel meermale herhaal word, in die vertaling dieselfde moet gebeur, terwyl andersyds woorde van verskillende stam deur verskillende woorde weergegee moet word (sien vertaalreël 6 in bogenoemde artikel). Nou word in 1:11c en 15f dieselfde woord *belija'al* gebruik in vs. 11c letterlik „'n beliaalsraadgewer“, in vs. 15f „die belial(sman)“. Die AB vertaal in die eersgenoemde vers „wat verderflike planne gemaak het“, in die tweede „die verwoester“ (op die beswaar teen hierdie vertaling is reeds hierbo gewys); ons stel voor „wat snode planne gemaak het“ en dan in vs. 15 „die snoodaard“; mens sou ook kan kies „wat bose planne bemaak het“ en „booswig“. 'n Vertaling „snoodaard“ of „booswig“ druk veel beter die afkeuring van die profeet oor die optrede van die wêreldmag uit as „die verwoester.

'n Dergelike geval het ons in die drie in die Hebreuse allitererende en assonerende woorde aan die begin van H. 2:10 *bûqâ ûmebûqâ ûmebullâqâ* in AB weergegee met „Leegheid, ontleding, vernieling!“ waarby die laaste woord die stylverskynsel bederf. Deur die hierbo voorgestelde vertaling: „Woestheid, woesteny, verwoesting!“ word die klank- en woordspel behou en die stam van die eerste twee woorde op dieselfde wyse vertaal as in H. 2:2c. In H. 3:3 gebruik die Hebreus in die laaste twee reëls dieselfde woord, die AB vertaal dit egter eers met „lyke“ en dan met „dooie liggeme“, waardeur die eentonige krag van die herhaling bederf word. In die laaste reël van H. 1:19 staan in die Hebreus dieselfde woord as in die voorlaaste van H. 1:15, dan moet ons dit soveel as moontlik met dieselfde Afrikaanse werkwoord vertaal; die spotklaaglied aan die einde van die profesie gryp hier terug op die bedreiging aan die einde van die eerste hoofstuk. Deur op sulke skynbare kleinighede te let, kan dikwels belangrike gevolgtrekkings insake die eenheid en egtheid van 'n profesie gemaak word. In die interessante beeldspraak van die sprinkane in H. 3:15 is die Hebreuse volgorde: voetgangers, voetgangers, treksprinkane; waarom die AB hierdie volgorde verander het, is my nie duidelik nie.

²⁾Vgl. ons vertaling in H. 1:4b, 6a, 7a, 9b, 14c, 15a, H. 2:3c, 13d, H. 3:8e, 10cd, 13cd, 19ab.

Op enkele minder noukeurige vertalings in die AB wil ek nog kortliks die aandag vestig. In 1:3c is „wind” ’n te swak vertaling van die Hebreuse woord, wat ’n warrelwind aandui. In vs. 6d is „voor Hom” minder juis; eintlik staan daar „vanweë Hom”. In 2:5d lyk my die opvatting van die AB onjuis; daar is hier sprake van die oprig van die stormdak deur die aanvaller, nie deur die verdediger nie. In 3:18b gee die vertaling „jou edeles hou hulle stil” nie die regte indruk nie; dis asof hulle nog lewe, terwyl die bedoeling is om hulle voor te stel as in die doodslaap neerlêende. In die volgende vers lyk my die vertaling “saamklap van die hande” beter as “saamslaan”, want die profeet bedoel die leedvermaak van die volke oor die ondergang van die verdrukkernasie tot uitdrukking te bring.

Waar ons verder van die gebruikelike AB-vertaling afwyk was die rede ’n nouer aansluiting van die Hebreuse woordgebruik en hier en daar ook aan die ritme van die Hebreus van Nahum wat volgens algemene erkenning van so’n hoë digterlike gehalte is. Dat in 3:9 Libeërs in die AB staan i.p.v. Libiërs is waarskynlik ’n drukfout.

Afwydings van die Textus Receptus en teksemendasies is hierbo deur halwe aanhalingstekens kenbaar gemaak. In vier gevalle het ons die teksverandering van die AB oorgeneem, in een geval egter nie (2:1). Met ander eksegete meen ons dat daar nog vyf plekke is waar die oorgelewerde teks deur ’n baie klein wysiging in die k’nsonante of vokale ’n veel beter sin gegee kan word. In H. 2:5 is *jazkir* „hy ontbied” passender as *jizkōr* „hy dink aan”; in H. 2:8 word i.p.v. *mimē hi we-* beter met die Septuaginta gelees *mēmēhā*; in H. 2:11 is „weiveld van die leeus” vir hierdie vleisetende wesens minder passend; „jagveld” sou beter wees, maar *Ninevé* is nie hulle weiveld of jagveld nie, dit is die ander lande; lees dus i.p.v. *mir’ē* liever *me’ārat* “hol”. In H. 2:13c kom heel onverwags en in die beeldspraak van die leeuhol nie passend nie die strydwaens; die verandering van *rikkēk* in *ribçēk* of *irbēk* is heeltemal toelaatbaar. In die laaste reël van dieselfde vers skyn die beeldspraak verlaat te word, waar die gesante vermeld word. Prof. Obbink lees “jou gebrul”. Of kan ons onder die „gesante”, letterlik „sendings”, „stuursels” die jagtende leeus verstaan wat onder leiding van die ou leeu die prooi van verskillende kante bekrui? In H. 3:9 is „sy hulp” beter as „jou hulp” want hier word oor en nie tot Egipte se hoofstad gepraat en seker nie tot *Ninevé* nie.

Mag hierdie artikel daartoe dien om te laat besef hoe noodsaaklik dit is om die Afrikaanse Bybelvertaling aan ’n ingrypende revisie te onderwerp en by alle waardering vir sy groot betekenis en waarde te bly arbei aan ’n so getrou moontlike weergawe van die Bybelteks in ons eie taal. Hier lê ’n groot en dankbare taak te wagte vir ons jong Afrikaanse Ou- en Nieu-Testamentici.

B. GEMSER.